

De minister van Vreemdelingenzaken
en Integratie
Mevrouw drs. M.C.F. Verdonk
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Rotterdam, 14 september 2004

Betreft : EU Kaderbesluit tegen racisme en vreemdelingenhaat
Ons kenmerk : DH/0904/188

Geachte mevrouw Verdonk,

Door middel van deze brief vraagt het LBR u om te bevorderen dat de Europese Raad op korte termijn het Kaderbesluit betreffende bestrijding van racisme en vreemdelingenhaat (COM (2001) 664) aanneemt.

Op de OVSE-conferentie van 12 en 13 september over de bestrijding van racisme en vreemdelingenhaat hebt u in het kader van het voorzitterschap van de EU onder anderen benadrukt dat 'law enforcement agencies' onacceptabele acties effectief dienen aan te pakken.

Voorafgaand aan de OVSE-conferentie hebben vertegenwoordigers van non-gouvernementele organisaties, verenigd in het Europees Netwerk tegen Racisme (ENAR), zich uitgesproken voor effectieve maatregelen tegen racistische activiteiten door middel van strafrechtelijk optreden.

Daartoe is het ontwerp-Kaderbesluit vooralsnog het meest aangewezen middel.

Het is te begrijpen dat tussen de lidstaten verschillen van inzicht bestaan over de strafrechtelijke maatregelen tegen racisme en vreemdelingenhaat. Wat niet te begrijpen valt, is het kennelijke gebrek aan wil om het Kaderbesluit aan te nemen. Dit klemt te meer omdat het Gemeenschappelijk Optreden (GO) uit 1996 wel unaniem werd aanvaard. Dat GO bevatte maatregelen die verder gingen dan die waarover in de laatste onderhandelingen over het ontwerp-Kaderbesluit overeenstemming kon worden bereikt.

Wij menen dat het Nederlands voorzitterschap de aangewezen gelegenheid biedt om de onderhandelingen over het Kaderbesluit tot een bevredigend resultaat te laten leiden. Nederland heeft steeds tot de landen behoord die in woord en daad discriminatie en racisme hebben aangepakt en de Nederlandse regering is daar in internationaal verband

meermalen mee gecompimenteerd. In maart 2004 gebeurde dat nog door het Comité voor de uitbanning van racisme in Genève. In dat opzicht heeft juist Nederland een reputatie op te houden.

Hoewel het ontwerp-Kaderbesluit in de onderhandelingen in de Raad flink is uitgehold, zijn er desondanks voldoende redenen om tot spoedige aanneming ervan over te gaan.

1. Uit een rapport van maart 2004 van het Europees waarnemingscentrum tegen racisme en vreemdelingenhaat (EUMC) en uit andere bronnen is gebleken dat het antisemitisme in veel lidstaten is toegenomen. De rapportages spreken, naast gewelddadigheden, hatelijke bejegening en bekladdingen, met name van een toename van *hate speech* op het internet. Een van de manieren om dit verschijnsel tegen te gaan is het ingrijpen met strafrechtelijke middelen. Daartoe is het van belang dat daders niet de gelegenheid krijgen om zich te vestigen, of gebruik te maken van technische middelen zoals een service provider, in een lidstaat waar geen strafrechtelijke sancties getroffen kunnen worden. Strafrechtelijke harmonisatie op een minimumniveau is daarom geboden.
2. In ander internationaal verband, met name in het kader van de OVSE, wordt veel aandacht besteed aan de bestrijding van racisme. Een van de conclusies van de in Parijs gehouden OVSE-conferentie over verspreiding van racisme via internet, op 16 en 17 juni jl., was dat wettelijke maatregelen noodzakelijk zijn om dit verschijnsel in te perken. In de ontwerp-tekst van het Kaderbesluit wordt ten aanzien van de rechtsmacht¹ met zoveel woorden gewezen op verboden gedragingen via internet. De EU, die wetgevende bevoegdheden bezit, dient daarin naar onze mening een belangrijke rol spelen.
3. Ook het Cybercrimeverdrag met het aanvullend protocol betreffende de bestraffing van racistische daden van de Raad van Europa dient hier te worden genoemd. Dit protocol schrijft een strafrechtelijke aanpak van racisme en vreemdelingenhaat door middel van gebruik van internet voor. Hoewel het protocol nog niet is geratificeerd, legt het uiteindelijk ook een verplichting op de betrokken staten, waaronder veel EU-lidstaten, om strafrechtelijke maatregelen tegen racisme en vreemdelingenhaat te nemen.
4. In het Europees Aanhoudingsbevel is het misdrijf 'racisme en vreemdelingenhaat' opgenomen in de lijst van delicten die met het Aanhoudingsbevel kunnen worden vervolgd. Voor een zinvolle toepassing van dit Aanhoudingsbevel is het noodzakelijk dat een eenduidige uitleg van het begrip racisme en vreemdelingenhaat wordt vastgesteld. Aangezien in het Kaderbesluit betreffende het aanhoudingsbevel geen definitie van deze delicten is opgenomen, is het Kaderbesluit betreffende racisme een goede plaats om hierin te voorzien. Indien geen nadere invulling van de delicten uit het aanhoudingsbevel plaatsvindt, verwordt dit bevel op dit gebied tot een lege huls.
5. Op civiel en administratief gebied zijn maatregelen genomen tegen vormen van discriminatie wegens ras. Deze zijn gebaseerd op artikel 13 van het EG-Verdrag en de Richtlijn ras en etnische afkomst (2000/43/EG). Daarnaast zijn aanvullende, strafrechtelijke maatregelen tegen racisme en vreemdelingenhaat vereist, omdat zowel het huidige EU-Verdrag (artikel 29) als de ontwerp-Grondwet daarin uitdrukkelijk voorzien.
6. Met de uitbreiding op 1 mei 2004 zijn tien nieuwe lidstaten deel uit van de Unie, van welke de meeste geen effectieve strafrechtelijke bestrijding van racisme en vreemdelingenhaat kennen. Juist in enkele van die lidstaten is racisme een bijzonder probleem, waarmee met name de Roma-minderheid wordt geconfronteerd. Overigens heeft een deel van de huidige lidstaten op dit terrein evenmin wetgeving van betekenis. Voor deze staten is het Kaderbesluit een goede stimulans om wettelijke maatregelen in te voeren.

¹ Artikel 10 Kaderbesluit (cf. document nr. 7280/03 d.d. 14 maart 2003)

Gezien het bovenstaande dringt het LBR er bij u op aan om te bevorderen dat het Kaderbesluit zo spoedig mogelijk wordt aanvaard.

Uiteraard zijn we gaarne bereid nader met u van gedachten te wisselen over juridische en andere complicaties met betrekking tot de tekst van het Kaderbesluit.

Met vriendelijke groet,

H.G. Fermina,
Directeur.